

PRAGMATIKA (ELŐADÁS) – Dér Csilla Ilona
BMR3740 és BMR4650

TÉMÁK, FOGALMAK TERMINUSOK (A VIZSGÁRA)

1–4. óra

- a pragmatika kapcsolata a grammatikával
- a pragmatika kapcsolata a kommunikációközpontú nyelvészeti diszciplínákkal
- a pragmatika kapcsolata a nyelvészeti határtudományokkal
- a pragmatika kapcsolata az alkalmazott nyelvészeti diszciplínákkal
- Morris pragmatikafelfogása (szemantika-, szintaxis- és pragmatikadefiníciója) és ennek kritikája
- „a pragmatika mint szemétkosár”
- „a pragmatika mint esernyő” felfogás
- a pragmatika mint a kontextus tudománya (szűkebb felfogás)
- a pragmatika mint nézőpont elképzelés (tágabb felfogás)
- a pragmatika mint komponens (a pragmatika mint a nyelvtan komponense a pragmatika mint a nyelvelmélet komponense, a pragmatika mint a megismerés komponense)
- Langacker pragmatikafelfogása mint önálló elképzelés
- a nyelvtudomány pragmatikai fordulata
- Chomsky és a pragmatikai kompetencia fogalma
- grammatikai szabályok versus pragmatikai elvek
- mikro-, makro- és metapragmatika
- pragmatika és szemantika viszonya: komplementarizmus, szemanticizmus, pragmaticizmus
- a strukturalista szemantika pragmatika- és szemantikafelfogása (Kiefer)
- megnyilatkozástípus és megnyilatkozáspéldány
- mi nem mondat a strukturalisták szerint?
- a konvencionális avagy a szemantikai jelentés és a kommunikációs avagy a pragmatikai jelentés (+ az összevetésük)
- konvencionális implikatívumok és a konvencionális jelentés
- Kiefer pragmatikakritikája
- létezik-e kontextusfüggetlen jelentés? (Cseresnyési)
- kognitív fordulat a nyelvtudományban – mitől kognitív Chomsky nyelvelmélete és mitől az a holista kognitív nyelvészet (a nyelv mint tudás/fajta/)
- a funkcionális és a formális (strukturális) nyelvészet főbb dichotómiái
- a kognitív nyelvészet pragmatikafelfogása Fauconnier megközelítésében: a közbülső szemantikai szint (magjelentés, alapjelentés) kiiktatása (ennek igazolása a metaforikus rátérképezés /metaphorical mapping/ és a konceptuális blending egy-egy példáján keresztül), a pragmatikai műveletek központisága a jelentéskonstrukcióban
- a nyelvhasználat és nyelvi tevékenység mint fogalom/terminus különbsége
- a nyelvi tevékenység mint társadalmi, kulturális és kognitív jelenség
- a nyelv mint kommunikációs célú gondolkodás, elmék interakciója
- a nyelvi szimbólumok interszubsztitívumok és perspektívikussága
- a nyelvi funkciók leírása (Bühler, Jakobson modellje), az interaktív és a tranzaktív funkció

- a nyelvi tevékenység mint választás (a választás részletes jellemzése, pl. minden nyelvi szintet érint)
- a nyelvi tevékenység mint egyezkedés
- a nyelvi tevékenység mint adaptáció (hozzáigazítás)